

# Yslam dünýäsiniň gahrymany – Atatürk

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar  
написано kitapcy | 23 январа, 2025  
Yslam dünýäsiniň gahrymany – Atatürk

YSLAM DÜNYÄSINIŇ GAHRYMANY – ATATÜRK

*Türkiýeden müňlerçe kilometr uzaklykdaky Hindistanda Muhammet Aly Jinnahyň çagyryşy bilen 1938-nji ýylyň 18-nji noýabrynda ähli metjitleriň jumga namazynda Atatürk bilen ýat edilipdi. AKP-li Din işleri ministri Aly Erbaş 24-nji iýulda Aýasofýadaky ilkinji jumga namazynyň hutbasynda eline bir gylyjy alyp: "Fonduň emlägine el degrenler ýanar, näletlener" diýdi. Şeýdip ol Atatürküň guran Respublikasyna, Atatürküň azat eden Stambulynda Atatürküň guran Din işleri ministrliginiň ýolbaşçysy bolup, at bermezden Gazy Marşal Mustapa Kemal Atatürküň "näletlenendigine" yşarat etdi. Ine, belli türk taryhçysy Sinan Meýdan bolsa, Türkiýede Atatürki "näletläp" ýatlan Din işleri ministrine bir mahallar yslam dünýäsiniň Atatürki rehmet bilen neneňsi ýat edişlerini inkär edip bolmajak anyk taryhy maglumatlar bilen subut edýär. Makalany asyl nusgasynda bermegi makul bildik.*

## ■ HİNDİSTAN'DA RAHMET, TÜRKİYE'DE LANET!

Türkiye'den kilometrelerce uzakta Hindistan'da Muhammed Ali Cinnah'ın çağrısıyla 18 Kasım 1938 Cuma günü tüm camilerde cuma namazında Atatürk rahmetle anılmıştı.

AKP'li Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş 24 Temmuz'da Ayasofya'daki ilk cuma hutbesinde elinde bir kılıçla "Vakıf mallarına, vakfiyelere dokunanlar yanar, lanetlenir" dedi. Böylece Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyette, Atatürk'ün kurtardığı İstanbul'da, Atatürk'ün kurduğu Diyanet'in başkanı, isim vermeden Gazi Mareşal Mustafa Kemal Atatürk'ün "lanetlendiğini" ima etti.

İşte bugün, Türkiye'de Atatürk'ü “lanetle” anan Diyanet İşleri Başkanı'na, bir zamanlar İslam dünyasının Atatürk'ü nasıl “rahmetle” andığını anlatacağım.

## ■ MAZLUM MİLLETİLERİN KURTULUŞ ÖNDERİ

Atatürk, 1921'de aynen şöyle demişti: “Anadolu, bu müdafaası ile yalnız kendine ait vazifeyi yapmıyor, belki bütün Şark'a yönelik saldırılara bir set çekiyor. Efendiler, bu saldırılar elbette kırılacaktır... İşte Ancak o zaman Batı'da, bütün dünyada gerçek sükûn, gerçek refah ve insaniyet hüküm sürebilecektir.”

Atatürk önderliğindeki Türk Kurtuluş Savaşı gerçekten de ezilen, sömürülen mazlum milletlere yol gösterici oldu. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun ifadesiyle “Atatürk, her şeyden evvel yeryüzünün bütün mazlum, mağdur milletlerine ‘kalk borusunu’ çalan ve onlara tam kurtuluş yolunu gösteren bir hürriyet ve istiklal örneğidir.” Atatürk, kazandığı zaferlerle ezilen, sömürülen milletlerde büyük bir heyecan uyandırdı. Prof. Dr. Mohammed Sadıq'ın ifadesiyle “Sömürge yönetimleri altında ezilen herkese ilham verdi. Asya ve Afrika'da büyük bir uyanışın habercisi oldu; Türkiye'nin kurtuluş hareketi, sömürgeciliğin ölüm çanını çaldı.”

Türk ordularının büyük zaferini duyan Hint Müslümanları, 5 Eylül 1922'de Bombay'dan çektikleri telgrafta “Mustafa Kemal Paşa'yı ve muzaffer ordusunu” kutladılar ve 8 Eylül'de Türk ordusunun kesin zaferi için dua edeceklerini belirttiler. Gerçekten de Hindistan'da 8 Eylül 1922 günü cuma namazından sonra Türk ordularının kesin zaferi için dualar edilmiş ve bazı camilerin duvarlarına “Zindebad Mustafa Kemal” (Yaşasın Mustafa Kemal) yazılmıştı. O günlerde Hindistan'da bulunan Zeki Velidi Togan, gözlemlerini şöyle anlatmıştı: “Bombay'da bir camiye girmiştım. Duvarına ‘Zinde Bad Mustafa Kemal’ diye yazılmış bir levha asılmış olduğunu gördüm. Yani, ‘Yaşasın Mustafa Kemal’... Hindistan Müslümanları, Mustafa Kemal'i kendi milli kahramanları sayıyordu.”

Hindistan'da basılan Atatürk'lü pullardan biri.

Mustafa Kemal'in askerleri 9 Eylül 1922'de İzmir'i kurtardılar. İzmir'in kurtuluş haberini alan Hint Müslümanları, 13 Eylül 1922'de İzmir'in kurtuluşunu kutlamak için bir telgraf daha çektiler. Telgraf, "Yaşasın Gazi Mustafa Kemal Paşa ve muzaffer orduları" diye bitiyordu. Bombay'dan gelen bu telgrafı Delhi'den gelen başka bir telgraf izledi. Delhi halkı, Türkiye'den binlerce kilometre uzakta büyük Türk zaferini kutlamak için bir miting düzenlemişti. Atatürk'ün İzmir'e girdiği 10 Eylül 1922'de yapılan bu mitingde bazı kararlar alınmıştı. Bu kararlardan biri İngiltere'yi tehdit niteliğindeydi. İngiltere, Yunan yanlısı tutumunu sürdürürse sadece Hindistan değil, bütün İslam dünyasının İngiltere'ye karşı çıkacağı belirtilmişti.

Atatürk'ün önderliğindeki Türk Kurtuluş Savaşı sadece Hint Müslümanlarını değil, Hinduları da derinden etkiledi. Mahatma Gandhi, başından sonuna kadar Türk Kurtuluş Savaşı'nı yakından takip etti. Atatürk'ün mücadelesine elinden geldiğince destek verdi. Falih Rıfkı Atay'ın aktardığına göre Gandhi, Atatürk'ün emperyalizm karşısındaki zaferi için şöyle demişti: "Biz bir Aysa memleketinin kapitalist bir devlet hâkimiyetinden tamamıyla kurtulup bağımsız olacağını düşünmezdik. Bizim parolamız otonomi idi. Böyle bir memleketin, kapitalist bir devlet değil, bütün devletler hâkimiyetinden kurtulup tamamıyla bağımsız olabileceğini Atatürk ispat etti. Bizi, bağımsızlığımıza kavuşabileceğimize inandıran odur."

Hindistan Bağımsızlık Savaşı önderlerinden Pandit Jawaharlal Nehru, Atatürk'ün kazandığı Büyük Zaferin Hindistan'da yarattığı etkiyi şöyle anlatmıştı: "Mustafa Kemal'in Yunanlara karşı zaferini duyunca ne büyük bir neşeyle kutlamıştık! Şimdi hatırlıyorum: Pek çoğumuz Lucknov District Goal Hapishanesi'nde idtik. Türk zaferini, hapishane barakalarını süsleyerek kutlamış, hatta o gece ışıklandırmaya bile girişmiştik." Nehru, ayrıca şöyle demişti: "Mustafa Kemal Paşa, gençlik günlerimde benim kahramanımdı... Onun en büyük hayranları arasında bulunmaya devam ediyorum." Nehru'ya göre Atatürk, sadece emperyalizme karşı kurtuluş savaşları çağını açan lider değil, aynı zamanda yaptığı toplumsal devrimlerle

“Doğu'da modern çağın yapıcısıdır.”

Atatürk'ün önderliğindeki Türk zaferi Afganistan'da da büyük coşku yarattı. Afgan Kralı Amanullah Han, sarayında verdiği büyük bir şölenle Türk zaferini kutladı. Atatürk'e iltifatlar etti.

Türk zaferinin sesi ta Güney Afrika'dan bile duyuldu. Johannesburg'dan gönderilen bir telgrafta “İslam düşmanlarına karşı kazanılan Kemalist zafer için Allah'a şükürler olsun! İslam'ın onurunu kurtardıkları için İslam'ın savunucusu Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya ve kahraman ordusuna derin minnettarlığımızı sunarız. Allah sizin asil fedakârlığınızı ve çabalarınızı karşılıksız bırakmasın!” deniliyordu.

Tüm Afrika kıtası Atatürk'ün zaferini konuşuyordu. Kenya'nın başkenti Nairobi Müslümanları Birliği gönderdiği bir telgrafla Türk zaferini kutluyor ve “Mustafa Kemal'in kahraman ordusunun daha nice zaferler kazanması için yürekten dua ettiklerini” belirtiyordu. Etiyopya'da Türk zaferini kutlamak için şenlikler düzenlenmişti. İngiltere'nin Addis- Ababa Temsilcisi Hugh Dods, 7 Ekim 1922 tarihli raporunda “Etiyopya'da Mustafa Kemal'in zaferini kutlamak için şenlikler düzenlendiğini” anlatıyordu.

Mısır Kadınlar Derneği Kurucu Başkanı Lebibe Ahmed doğrudan Atatürk'e gönderdiği uzun bir mektupta Atatürk'e şükranlarını sunuyordu. Mısır basını Atatürk'ü “İslam'ın şampiyonu”, “Doğu'nun kahramanı” diye alkışlıyordu. İskenderiye'den gönderilen 14 Eylül 1922 tarihli bir telgrafta “Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinden Allah razı olsun” deniliyordu.

Fas'ın Rif dağlarında İspanyol ve Fransızlara karşı savaşan Rif savaşçıları da Türk zaferini örnek almıştı. Rif savaşçı şeflerinden Caid Hadoum ben Hamou, 9 Eylül 1922'de İzmir'in kurtuluşu üzerine gönderdiği telgrafla “Türk ordularının parlak zaferini” kutluyordu.

Tunus Devlet Başkanı Habib Burgiba 1965'te şunları söylemişti: “Sakarya Zaferi 20 yaşımın en kuvvetli hatırası olmuştur. O zamanlar kendi kendime diyordum: Acaba ben de ulusumu böylesine seferber edemez miyim; onun ruhuna bu kurtarıcı hamleyi, dizgin tanımaz ihtirası aşılayamaz mıyım?”

Atatürk'ün önderliğinde kazanılan Türk Kurtuluş Savaşı Asya'dan Afrika'ya bütün Doğu'da, özellikle İslam dünyasında hem büyük bir coşku yarattı, hem de kurtuluş umuduna yol açtı. Ezilen, sömürülen Doğu halkları Atatürk'ü “Doğu'nun kahramanı”, “İslam'ın kahramanı”, “İslam'ın kılıcı”, diye alkışladılar.

İslam dünyasının büyük din adamları ve şairleri, Atatürk'e büyük hayranlık besliyordu. Örneğin Muhammed İkbal, “İslamiyet'in Uyanışı” ve “Mustafa Kemal Paşa'ya Sesleniş” adlı şiirleriyle Atatürk'ten övgüyle söz etti. Mısırlı ünlü şair Ahmet Şevki, Atatürk'le ilgili çok sayıda şiir yazdı; Atatürk'ü ünlü İslam komutanı Halid Bin Velid'e benzetti. Libyalı şair Ahmet Ginabe 1921'de yazdığı bir şiirde Atatürk'ü “zulüm ve kahra karşı Müslümanların fedaisi” olarak adlandırdı.

Sözün özü şu ki, Kurtuluş Savaşı sonrasında Atatürk, İslam dünyasında yaşayan bir efsane haline gelmişti.

### ■ **Kemal Günü (18 Kasım 1938)**

Atatürk'ün erken ölümü, İslam dünyasını derin bir yasa soktu. Atatürk'ün ölümü nedeniyle İslam ülkeleri bayraklarını yarıya indirdiler, okulları tatil ettiler, günlerce yas tuttular, camilerde Atatürk'ün ruhuna dualar okuttular.

Pakistan'ın milli kahramanı Muhammet Ali Cinnah, başkanı olduğu İslam Ligi örgütüne hemen bir çağrıda bulundu. 18 Kasım 1938 Cuma gününün bütün Hindistan'da “Kemal Günü” olarak anılmasını istedi. “İslam'ın en büyük evladı” diye adlandırdığı Atatürk'ün kaybı nedeniyle Hindistan Müslümanlarının derin üzüntülerini beyan etmeleri için Hindistan'da il, ilçe ve köy teşkilatlarının toplantılar yapmasını istedi.

18 Kasım günü, bütün Hindistan'da ‘Kemal Günü’ olarak anıldı. Bütün Müslüman dükkânları, okulları ve kamu kuruluşları, Atatürk'e saygı amacıyla kapatıldı. Camilerde Atatürk'ün ruhuna dualar okundu.

Örneğin, Hindistan Biher Eyaleti Sarasam İslam Ligi, 18 Kasım

1938 “Kemal Günü” anmasında Hasan Shah Sur Camisi'nde Kuranlar okutarak, hatimler indirterek Atatürk'ü saygıyla andı. Cuma namazında camideki toplantıda Atatürk'ün önemli özellikleri anlatıldı. “Yeri doldurulmaz bu kayıp” nedeniyle Türklere baş sağlığı mesajı gönderildi.

Doğu Bengal'de Daulatpur Publa Union İslam Ligi ise “Kemal Günü” anmasını Daulatpur Cami Okulu binasında gerçekleştirdi. Burada cuma namazından sonra cami imamı Maulvi A.K.M. Abdur Rahman, Atatürk'ün ruhuna Fatiha okudu. Ardından da mevlit okundu.

Hindistan Bengal Teppera Eyaleti Rupsa İslam Birliği Sekreteri, Türkiye'nin Kalküta Başkonsolosluğu'na gönderdiği bir telgrafta şu bilgileri veriyordu: “Bölgemizde bulunan 300'den fazla cami yetkilisine, 18 Kasım gününü ‘Kemal Günü’ olarak anmalarını, o gün cuma namazından sonra mevlit okutmalarını ve açık toplantılar düzenleyerek İslam'ın şerefli çocuğunun ruhu için dua etmelerini rica etmişim. Bütün bu camilerde dua edilmiş olduğu bana bildirildi “ (Kemal Günü hakkındaki detaylar için bkz. Şimşir, s. 236, 436-438, 454-474).

Anlaşılan o ki, Hindistan'da “Kemal Günü” diye adlandırılan 18 Kasım 1938 Cuma günü bütün camilerde Atatürk'ün ruhuna Fatihalar okundu. Hindistan camilerinde Atatürk için gıyabi cenaze namazı (guhbanı namazı cenaze) kılındı. Hindistan'ın bütün eyaletlerinde günlerce “Atatürk yası” tutuldu. Atatürk'ün ölümü nedeniyle Mısır'da 7, İran'da da 11 gün yas ilan edildi.

Sözün özü: Türkiye'den kilometrelerce uzakta Hindistan'da Muhammed Ali Cinnah'ın çağrısıyla 18 Kasım 1938 Cuma günü tüm camilerde cuma namazında Atatürk rahmetle anılırken, Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nde 24 Temmuz 2020'de Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş, camide cuma namazında Atatürk'ü “lanetle” andı.

## ■ Kaynakça:

1) Komisyon, Atatürkçülük Nedir? İstanbul, 1981.

- 2) Bilal N. Şimşir, Doğunun Kahramanı Atatürk, 2. Bas., Ankara, 2015.
- 3) ZF. Rıfkı Atay, Mustafa Kemal'in Mütareke Defteri, İstanbul, 2010.
- 4) Mohammad Sadıq, Türk Devrimi, Türkiye'de İdeolojik Değişime Bakış, İstanbul, 2013.
- 5) R.K. Sinha, Kurtuluş Savaşı, Devrimler, Mustafa Kemal ve Mahatma Gandhi, İstanbul, 1972
- 6) Sinan Meydan, 1923, Kuruluş Ayarlarına Dönmek, İstanbul, 2017.
- 7) Sinan Meydan, Bir Ömrün Öteki Hikâyesi, 10.bas. İstanbul, 2016.

Sinan MEYDAN.

"SÖZCÜ" gazetesı, 27.07.2020.

Taryhy makalalar